

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/36/2018
Identifikačné číslo spisu: 8017200069
Dátum vydania rozhodnutia: 27.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8017200069.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Soni Langovej, v právnej veci žalobcu: W. I. X., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T. XX, XXX XX D. G., zastúpeného JUDr. Lenkou Molčanovou, advokátkou so sídlom: Kamenná Poruba č. 15, 093 03 Vranov nad Topľou, prevádzka: Hlavná 10, 080 10 Prešov proti žalovanej: Sociálnej poisťovni, Ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o starobný dôchodok, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 22.06.2018, č. k. 7Sa/5/2017-52, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 22.06.2018, č. k. 7Sa/5/2017-52, m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. XXX XXX XXXX X z 15.12.2016 zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie.

II. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi trovy konania na krajskom súde a trovy kasačného konania vo výške 100%.

Odôvodnenie

1. Krajský súd rozsudkom z 22.06.2018, č. k. 7Sa/5/2017-52 zamietol žalobu žalobcu, ktorý sa domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X z 15.12.2016, ktorým potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie Bratislava č. 460 611 7180 0 zo dňa 07.09.2016, ktorým podľa § 65, § 112 ods. 2 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) odňala žalobcovi od 14.10.2016 starobný dôchodok. Účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. Krajský súd mal za preukázané, že žalobca je od 01.10.1999 poberateľom výsluhového príspevku (z rozhodnutia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky „MV SR“ č. SPC-34.377/5-S-99 z 05.11.1999) podľa § 210 a § 211 ods. 1 písm. d) zákona č. 73/1998 Zb. o štátnej službe príslušníkov Policajného

zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže SR a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 73/1988 Zb.“), ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok (§ 91 zákona č. 114/1998 Z.z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov, ďalej len „zákon č. 114/1998 Z.z.“ od 01.05.1998, resp. podľa § 125 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ďalej len „zákon č. 328/2002 Z. z.“, od 01.07.2002). MV SR na určenie výsluhového príspevku žalobcovi zhodnotil dobu základnej vojenskej služby od 01.09.1969 do 31.08.1970 v II. kategórii funkcií, dobu služobného pomeru od 01.08.1974 do 31.05.1978 v II. kategórii funkcií a dobu služby od 01.06.1978 do 30.09.1999 v I. kategórii funkcií. Žalobca získal viac ako 20 rokov v I. kategórii funkcií, dôchodkový vek dosiahol dovŕšením 55 roku veku dňa XX.XX.XXXX. Starobný dôchodok žalobcovi žalovaná priznala odo dňa XX.XX.XXXX dovŕšením 62 roku veku a po dielčích úpravách ho dňa 14.10.2016 odňala s poukazom na ustanovenia § 21 ods. 1, § 132 a nasl. a § 142 ods. 4 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“), keď dospela k záveru, že po vzniku nároku na starobný dôchodok žalobca nebol nepretržite zamestnaný do 31.12.2003, preto o nároku žalobcu na starobný dôchodok je príslušný rozhodnúť Odbor sociálneho zabezpečenia MV SR a nie žalovaná. V tejto súvislosti uviedla, že sa riadila skutkovými okolnosťami a právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadreného v judikáte R 41/2016, ktorý konštatoval: „... že o nároku na starobný dôchodok poistenca, ktorému bol priznaný príspevok za službu alebo výsluhový príspevok, ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok podľa § 132 a nasl. ustanovení zákona č. 100/1988 Zb., je príslušný rozhodnúť orgán uvedený v § 142 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 306/1991 Zb. a nie Sociálna poisťovňa, ak poistenec po vzniku nároku nebol nepretržite zamestnaný do 31.12.2003.“

3. Krajský súd z osobného listu dôchodkového poistenia žalobcu ako aj z ďalších listín z administratívneho spisu žalovanej zistil, že žalobca po vzniku nároku na starobný dôchodok, t.j. od XX.XX.XXXX (55 r.) nebol nepretržite zamestnaný do 31.12.2003. Krajský súd po vyslovenej právnej úvahe (str. 9, 10) dospel k záveru, že žalovaná nepochybila, keď odňala žalobcovi starobný dôchodok, ktorý mu v minulosti priznala napriek nedostatku právomoci na také rozhodnutie. Preto preskúmané rozhodnutie žalovanej považoval za zákonné a žalobu zamietol.

4. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote žalobu žalobca. Za nesprávny považuje právny názor krajského súdu, že na rozhodovanie o jeho starobnom dôchodku je príslušný odbor sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Uviedol, že hneď po skončení služobného pomeru bol evidovaný ako uchádzač o zamestnanie a to počnúc dňom 01.10.1999 do 18.02.2002. Tvrdí, že v tomto období bol dôchodkovo poistený a táto doba sa mu má započítať za zákonom stanovených podmienok ako náhradná doba dôchodkového poistenia, pričom zdôraznil, že nebol vojak ani policajt. Ďalej poukazuje na osobný list doručený mu žalovanou v prílohe rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku (z 30.09.2008), kde sama žalovaná vykazuje, že bol ďalej zamestnaný od 18.02.2002 až do 31.12.2003, pričom starobný dôchodok v tom čase ešte nepoberal. Žalobca ďalej namieta odklon krajského súdu od ustálenej praxe kasačného súdu, ktorú vidí v tom, že rozhodnutia z ktorých vychádzala žalovaná resp. krajský súd sa líšia od jeho prípadu najmä nesplnením podmienky kontinuálneho pokračovania v zamestnaní iných žalobcov až do 31.12.2003 v obdobných veciach. Namieta tiež skutočnosť, že krajský súd sa nevysporiadal s námietkou sťažovateľa, že výsluhový príspevok nie je výsluhovým dôchodkom a že bol priznaný na základe iných princípov ako starobný dôchodok. Nevysporiadal sa ani s ostatnou dobou dôchodkového poistenia nadobudnutou vo všeobecnom systéme a doteraz nezahodnotenou vo výsluhovom príspevku žalobcu. Žalobca je toho názoru, že nevysporiadaním sa so vznesenými námietkami sa krajský súd dopustil arbitrárnosti vo svojom prejave, priameho porušenia práva sťažovateľa na spravodlivý proces. Navrhol, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že pre nedostatočne vyhodnotené skutkové okolnosti a nesprávne právne posúdenie veci vrátil vec žalovanej na ďalšie konanie s tým, že žalovaná je povinná rozhodnúť o jeho žiadosti o starobný dôchodok, keďže spĺňa podmienky pre priznanie starobného dôchodku zo všeobecného systému.

5. Žalovaná vo vyjadrení k sťažnosti uviedla, že dôvody, ktoré uvádza žalobca, nepovažuje za

opodstatnené. Navrhla, aby kasačný súd sťažnosť zamietol. Zdôraznila, že žalobca získal najmenej 25 rokov zamestnania v služobnom pomere a vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií, vznikol mu nárok na starobný dôchodok podľa § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. dovŕšením 55 rokov veku, dňa XX.XX.XXXX, teda pred dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 328/2002 Z.z. S poukazom na ustanovenie § 142 ods. 4 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. opakovane uviedla, že o dávke dôchodkového zabezpečenia vojaka z povolania rozhoduje príslušný odbor MV SR a preto žalovaná nebola kompetentná rozhodnúť o priznaní starobného dôchodku. Rovnako vychádzala z judikátu NS SR, R41/2016.

6. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podala oprávnená osoba včas (§ 443 ods. 2 písm. a) SSP) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) si osvojil záver, že kasačná sťažnosť je dôvodná a preto rozhodnutie krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Takto kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 27. mája 2020 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

7. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o odňatí starobného dôchodku žalobcovi od 14.10.2016 z dôvodu nedostatku právomoci žalovanej rozhodnúť o takej žiadosti.

8. Krajský súd v zhode so žalovanou, pri určení kompetencie orgánu rozhodnúť o žiadosti žalobcu o starobný dôchodok, vychádzal z judikátu R 41/2016 zverejneného v čiastke 5/2016 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorého právna veta znie:

9. „O nároku na starobný dôchodok poistenca, ktorému bol priznaný príspevok za službu alebo výsluhový príspevok, ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok podľa § 132 a nasl. ustanovení zákona č. 100/1988 Zb., je príslušný rozhodnúť orgán uvedený v § 142 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 306/1991 Zb. a nie Sociálna poisťovňa, ak poistenec po vzniku nároku nebol nepretržite zamestnaný do 31.12.2003.“, (v prípade policajtov do 30.06.2002, t.j. pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 328/2002 Z.z.).

10. Podľa § 142 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. o dávkach dôchodkového zabezpečenia rozhodujú, pokiaľ ide o a) vojakov z povolania Česko-slovenskej armády, Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia, b) príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti a o vojakov z povolania v pôsobnosti Federálneho ministerstva vnútra, orgán príslušného ministerstva, c) príslušníkov zborov nápravnej výchovy, orgán príslušného ministerstva spravodlivosti republiky.

11. Z citovanej právnej vety judikátu R 41/2016 je zrejmé, že právomoc správneho orgánu rozhodovať v danom prípade o nároku na starobný dôchodok je viazaná na splnenie zásadnej podmienky, že poistenec/sťažovateľ po vzniku nároku nebol nepretržite zamestnaný do 31.12.2003 (v prípade policajta do 30.06.2002).

12. Podľa § 143a zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 447/2002 Z. z. od 1. júla 2002 sa na sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov nepoužijú

1. § 130 až 145 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov,
2. § 157 až 160 a § 167 až 174 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

13. Z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že sťažovateľovi bol od 01.10.1999 podľa § 119 a 120 zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru priznaný príspevok za

službu (nie výsluhový príspevok ako nesprávne uviedol krajský súd), a týmto dňom bol uvoľnený zo služobného pomeru. Po tomto dni bol od 01.10.1999 do 18.02.2002 evidovaný na úrade práce ako nezamestnaný (teda aj v čase dovriešenia dôchodkového veku 55 rokov dňa XX.XX.XXXX) a podporu v nezamestnanosti poberal od 01.10.1999 do 30.06.2000 (NÚP Levice, č.j. 2124/2002/SPT, zo dňa 14.03.2002). Následne bol od 18.02.2002 do 31.12.2003 (a ďalej)zamestnaný u Slovenskej správy ciest (osobný list dôchodkového poistenia pripojený k rozhodnutiu žalovanej z 30.9.2008).

14. Krajský súd a rovnako ani žalovaná sa v skutočnosti touto podstatnou podmienkou určujúcou kompetenciu rozhodovania o starobnom dôchodku nezaoberali. V ich rozhodnutiach úplne absentuje právny rozbor uvedeného obdobia najmä z pohľadu, či dobu nezamestnanosti bolo možné hodnotiť ako náhradnú dobu zamestnania v celosti ako tvrdí žalobca. Rovnako nebolo v priebehu správneho ale ani súdneho konania doteraz presne špecifikované profesijné zaradenie žalobcu pri výkone funkcie, keďže tvrdí, že nebol ani policajtom ani vojakom, čo je pre posudzovanie veci rovnako podstatné. Keďže sa týmito otázkami nijako nevysporiadali, a preto aj rozhodnutie krajského súdu v uvedenej časti je nepreskúmateľné, je dôvodné konštatovanie, že vo veci bolo predčasne rozhodnuté ako správnym orgánom tak aj súdom.

15. Kasačný súd považuje kompetenčnú otázku za prvotnú a pokiaľ táto bude ustálená riadnym odôvodnením, potom bude ďalšou úlohou správneho orgánu znovu posúdiť uvedenú otázku a na tom základe prípadne rozhodnúť vo veci znovu alebo postúpiť žiadosť o starobný dôchodok orgánu príslušnému na rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku, pričom sa vysporiada aj s ostatnými námietkami žalobcu. Ostatné námietky preto kasačný súd zatiaľ nepreskúmal.

16. Z uvedených dôvodov kasačný súd považoval rozhodnutie žalovanej, ale aj krajského súdu za nesúladne so zákonom a preto rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

17. V ďalšom konaní je žalovaná viazaná právnym názorom kasačného súdu vyššie uvedeným.

18. O nároku sťažovateľa na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 a 2 SSP v spojení s § 167 ods. 1 S.s.p a § 175 ods. 1 SSP tak, že úspešnému sťažovateľovi (žalobcovi) priznal voči neúspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania na krajskom súde aj kasačnom súde.

19. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.